REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia.
BRAŞOV, piaţa mare Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAŢIUNE în Braşov şi la următórele Birourĭ de anunciurĭ:
In Viena: M. Dukes Nachf. Max. Augenfeld & Emerich Lesner. Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppeliks Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXIII.

„GAZETA“ iese în fiăcare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl.
N-rii de *Duminecă* 2 fl. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Braşov
Administraţiunea, Piaţa mare Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 48. Braşov, Miercurĭ 1 (14) Martie. 1900.

Maghiarii şi naţionalităţile.

II.

De ce, în cestiunea naţionalităţilor nu se póte face nicĭ un pas înainte în partea de dincóce ungară a monarchiei? De ce, când se face discusiune în dietă asupra acestei cestiunĭ, — şi acésta se întêmplă mai în fia-care an cel puţin odată de doue-orĭ — nu se vorbesce nicĭ odată în meritul ei, şi se constată numai de regulă, că nu se póte resolva, séu mai bine ḑis, că nu e nevoiă, ba este chiar în contra intereselor maghiarismului dominant, de-a fi resolvată în mod firesc?

Rĕspunsul e fórte uşor şi e dat deja de doue-ḑecĭ de anĭ chiar de către Maghiarul distins, fost conducĕtor de partid Ludovic Mocsary, care a constatat înaintea dietei, atuncĭ când s'a inaugurat nenorocitul period al maghiarisării forţate, că Maghiarii nu acceptézā situaţiunea, că Ungaria este un stat poliglot.

De când s'a pus în lucrare de către guvern şi legislaţiunea unguréscă crearea unui sistem nou de legĭ, cu tendiuţa apriată şi hotărîtă de maghiarisare, de atuncĭ s'a sfîrşit chiar cu posibilitatea de a-se stabili o înţelegere şi o împăciuire fiă cât de slabă între Maghiarĭ şi naţionalităţĭ. Efectul legilor dela 1868, — legĭ mai conciliante, carĭ se basau încă pe principiul, că în Ungaria trăesc diferite naţionalităţĭ, carĭ ţin tare la individualitatea lor şi cărora trebue sĕ li-se lase dér órecare putinţă de a-şĭ desvolta acésta individualitate — a fost zădărnicit deja la 1879 prin votarea şi punerea în vigóre a legei pentru introducerea forţatĭ a limbei maghiare în şcólele poporale ale naţionalităţilor. Maghiarii n'au mai vrut sĕ scie de caracterul poliglot al statului, nu s'au mulţămit cu privilegiile, pe care legea le dă limbei maghiare în stat, ci au pretins domnirea ei absolută, cu escluderea totală a dreptului de limbă al naţionalităţilor, şi de aci încolo guvern şi legislaţiune au pornit de-a ruptul capului pe povîrnişul creării „statului unitar naţional maghiar“.

După legea de maghiarisare dela 1878 a urmat cea dela 1883 privitóre la scólele secundare, apoi au urmat de-arêndul legile pentru „kişdedov“-urĭ, salarisarea învĕţătorilor etc. până la legea cea mai nouă, care stabilesce, că numai acela póte fi jurat în Ungaria, care scie unguresce, lege prin care se desfiinţézā de fapt nu numai principiul fundamental al legii de naţionalitate dela 1868, dér chiar şi libertatea individuală şi cetăţenéscă a locuitorilor de naţionalitate nemaghiară.

Fórte nimerit ḑicea Mocsary la 1879, că legea de naţionalitate dela 1868 nu pretinde ca cetăţenii de naţionalitate română, slovacă etc. sĕ-şĭ însuşéscă limba maghiară, şi că décă se va decreta legea pentru întroducerea limbei maghiare în şcólele lor poporale, cum s'a şi întêmplat, cei dela putere vor puté ḑice: étă, acum fiă-care are ocasiune de-a învĕţa limba maghiară; acum trebue sĕ scie fiă-care unguresce, prin urmare nu mai este de lipsă a-se întrebuinţa în afacerile publice altă limbă, decât cea maghiară, consecinţa va fi, că se va delătura dispositiunea legei dela 1868 cu privire la dreptul de limbă al popórelor nemaghiare.

Şi óre n'a avut dreptate Mocsary? N'avem decât sĕ ne aducem aminte de faimósele circulare adresate preşedinţilor de tribunale de către superiorii lor în cestiunea „deplinei validitărĭ a limbei statului“, pentru-ca sĕ ne convingem, că într'adevĕr aşa s'a întêmplat, cum a preḑis Mocsary.

E învederat prin urmare, că forţa care apasă asupra naţionalităţilor, îşĭ are isvorul sĕu principal în sistemul de legĭ maghiarisătóre.

Până ce va dăinui acest sistem de legĭ, nu-i modru de a-se afla cheia pentru o resolvare pacînică a cestiunei naţionalităţilor.

Bucovina slavă, orĭ română?

Sub acest titlu a scris de curênd ḑiarul Germanilor radicalĭ naţionalĭ „Ostdeutsche-Rundschau“ din Viena un articul, de care se ocupă „Patria“ de Vinerĭ. Numitul ḑiar german, luând drept punct de plecare vorbirile rostite în parlamentul austriac relativ la Bucovina, ḑice:

„*Bucovina este pămênt slav şi slav trebue sĕ rĕmână*“ — astfel a strigat un deputat rutean în şedinţa dela prima Martie 1900. Afară de Bucovina, unde lupta dintre Rutenĭ şi Românĭ pentru egemoniă în acea ţéră nu este decât puţin séu de loc cunoscută, cuvintele aceste în alt loc cu greu vor fi băgate în sémă şi înţelesul lor mai adênc cu greu va fi pĕtruns.

Şi totuşĭ orĭ şi cuĭ trebue sĕ-i bată la ochĭ gravitatea, cu care oratorul se declară Rutean, mai ales însĕ panslav, întrebând, că ce va urma cu ceilalţĭ Slavĭ ai Austriei, cu Polonii şi Cehii în Moravia, cu Slavii de Sud în ţĕrile Alpilor, cu cele trei milióne de Rutenĭ, décă va succede împăcarea între Germanii şi Cehii Boemiei?

Şi cu tóte, că D-sa îi numi pe aceştĭ Rutenĭ Slavii cei mai maltrataţĭ ai Austriei, el ocolì cu multă precauţiune stările de lucrurĭ din Galiţia, unde partea preponderantă a rutenismului Austriei geme sub cnuta polonă, mărginindu-se asupra Bucovinei, pe care o reclamă pentru Rutenĭ, cu tóte că chiar după propria sa taxare acolo trăesc 200,000 de Românĭ“...

Discutând apoi broşura: „Slavisarea Bucovinei în secolul al XIX-lea“, organul menţionat documentézā iminentul pericol ai totalei slavisărĭ a acestei ţĕrĭ, şi relevând tóte fasele suferinţei, prin carĭ a trecut şi trece poporul românesc al Bucovinei, adauge următórele:

„Ce sórte îi aştéptă pe Germanĭ, în cas décă aceste tendinţe de slavisare vor isbutì sĕ reuşéscă, e aprópe de mintea omului. Şi bine înţeles, nu numai de Germanii Bucovinei, carĭ după cum dovedesce autorul broşurei, n'au nimic a teme din partea inofensivilor Românĭ, sciut fiind din contra, că în casul victoriei Rutenilor limba de oficiu germană ar dispărea imediat, înlocuindu-se prin cea ruteană, lucru ce ar avé drept inevitabilă urmare rutenisarea funcţionarismului; ci şi pentru totalitatea germanismului Austriei nu póte fi indiferent, décă va învinge o politică, care vede misiunea Austriei în apĕrarea popórelor slave ale apusului atât contra Moscoviţilor, precum şi a Germanilor“.

„Frontierele „Austriei *nóstre* germane,“ încheiă „O. R.“, sunt circumscrise prin programul dela Linz. Bucovina nu-i cuprinsă în ea. Din causa acésta însĕ, sórtea şi ţinuta Germanilor din Bucovina nu ne póte fi indiferentă, precum nu ne este nicĭ cea a Germanilor din Ungaria şi Transilvania.

Décă Românii le reproşézā Germanilor din Bucovina, că aceştia sprijinesc espansiunea ruténă în Bucovina, noi credem, că înainte de tóte acusaţii ca atarĭ ar trebui întâiŭ interogaţĭ. Insĕ autorului broşurei i-ar fi fost mai aprópe discutarea ciudatei atitudinĭ a deputaţilor românĭ din parlament, carĭ în frunte cu d-l Lupul merg braţ la braţ cu Polonii şi Rutenii polonisaţĭ, Slavii de Sud şi Cehii.

Décă comunul pericol apropiă ómenii de olaltă, atuncĭ *Românii în Viena trebue sĕ fiă pe partea Germanilor* şi nu pe a acelora, carĭ vor sĕ facă din Austria un stat al Slavilor apusenĭ“.

Reproducênd aceste aserţiunĭ ale fóiei radicale germane din Viena, ḑiarul român din Cernăuţĭ le apreţiézā în modul următor:

„Patria“ admite, că doue fracţiunĭ numeric slabe ale poporaţiunei Bucovinei, chiămate a se sprijini reciproc, Românii şi Germanii, sunt espuse în aceeaşĭ mĕsură periculului slavisărei, constată însĕ tot-odată apariţiunea curiósă, după care cu tóte astea deputaţii românĭ bucovinenĭ păşesc alăturĭ şi solidarĭ cu majoritatea slavă a parlamentului, ér deputaţii germanĭ din ţéră luptă în dieta provincială umĕr la umĕr cu Polonii şi Rutenii în contra Românilor. Găsesce fórte justă observarea lui „Ostdeutsche-Rundschau“, că periculul comun ar trebui sĕ apropiă pe Românĭ de Germanĭ, şi apoi ḑice:

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

Bătălia dela Braşov
întêmplată la 17 Iulie 1603.

— Urmare. —

Din castrul sĕu din Barabanţ, Moise trimite solĭ prin tot Ardealul cu strict ordin, ca toţĭ nobilii şi armaliştii sĕ se adune la Bĕlgrad, la din contră se va da ordin Tătarilor sĕ prădeze ţéra. In urmarea acestui apel, şi parte şi din causă, că în Ardeal pe acel timp era mare lipsă de cereale şi era scumpete, se adună o mare mulţime de armaliştĭ în castrul lui Moise, între carĭ erau mulţĭ dintre cei mai de căpeteniă nemeşĭ, carĭ începură a părăsi partida împĕratului.

La ordinul lui Moise, care avea lipsă de banĭ şi cereale pentru întreţinerea armatei, întreprinde în acelaşĭ timp un Albert Nagy, c'un despărţĕmênt de óste, o espediţiă pentru de a câştiga cele trebuincióse. Ţinta lui Nagy era Murĕş-Oşorheiul, pe care îl şi devastă cu desĕvêrşire. De aci plecă spre Bistriţă, dér acest oraş scăpă de astă-dată de a fi prădat numai trimiţênd înaintea acelor óspeţĭ nechiămaţĭ câte-va buţi de vin şi mai multe vorbe bune şi promisiunĭ.

A 8-a ḑi de asediu, Moise întreprinde un asalt asupra cetăţii, dér după o luptă de patru óre este respins; Spinozza erupe din cetate urmărindu-l şi aprinde din nou oraşul. Focul favorisat de vênt se rĕspândesce şi cuprinde întreg oraşul, care, afară de o singură biserică, devine prada flacărilor.

Un bĕtrân fost general al lui Bathori cu numele Borbely consiliază pe Moise sĕ încerce pe calea negociării a-şĭ ajunge scopul, după-ce cu forţa nu ajunge nicĭ la un resultat, şi luând misiunea de parlamentar asupra sa, îi succede a îndupleca pe Spinozza, care nicĭ nu era pregătit pentru un asediu mai îndelungat, ca sĕ capituleze sub condiţia liberei eşirĭ. Cu bucuriă se învoesce Moise cu condiţia pusă şi vitézul părăsesce cu restul soldaţilor sĕi cetatea, ce o apărase cu atâta bravură, dér abia ajunge la câmpul liber, când de-odată se vede atacat fără de veste de o cétă mare de Tătarĭ setoşĭ de sânge şi de pradă şi, după o luptă inegală susţinută timp îndelungat, îi succede în fine sĕ scape cu puţinĭ soldaţĭ în munţĭ de unde luà calea spre Oradea.

Moise ajuns în posesiunea reşedinţei, primesce aicĭ titlul de voevod al Ardealului, prin care act se induplecară érăşĭ mai mulţĭ partisanĭ ai împĕratului a trece în partea lui.

Garnisóna Sebeşului, sub comanda contelui Salm, ne mai simţindu-se sigură, părăsesce oraşul şi plécă la Sibiiu. Sebeşul capituléză şi se închină lui Moise.

Basta părăsesce Cluşiul şi se închide în castelul Gherla. Moise ridică castrele dela Bĕlgrad şi plécă pe urma lui Basta. Ajuns la Gherla, dă ordin lui Nagy, ca cu o miie de soldaţĭ sĕ asedieze castelul, ér el însuşĭ plécă cu grosul armatei la Deşiŭ în şesul Someşului mare.

Intr'aceea ajutorul, trimis de domnul Şerban spre apĕrarea intereselor împĕratului, constătător din 1700 de ostaşĭ cu 700 de carĕ, cu tot felul de material de rĕsboiŭ sub comanda lui Farcaş Chiş (Român macedonean), ajunse până la Sighişóra. Dér de aci deja nu-i mai fù cu putinţă a străbate de-a dreptul peste Cluşiŭ în Ungaria, căcĭ Moise cuprinse deja Bĕlgradul şi pornise însuşĭ pe acea cale. Decĭ Chiş decide a demonstra c'un despărţĕmênt de 200 de ostaşĭ spre Cluşiŭ, ér cu grosul de a face o diversiune spre nord, peste Bistriţa, prin şesul Someşului mare spre Ungaria, séu la cas nefavoritor a trece peste munţĭ în Marmaţia şi de a căuta acolo legătură cu Basta.

Moise, informat despre mişcările lui Chiş, grăbise la timpul sĕu de-a ajunge la Deşiŭ, pentru de a-i tăia calea, căcĭ şi el avea nevoiă de material de rĕsboiŭ şi carĕ.

Basta, care într'aceea scăpase din castelul Gherlei, informat despre înaintarea lui Chiş, trimite în grabă pe Baltazar Cornişş şi pe Stefan Kendi cu toţĭ haiducii, ce-i putù aduna pe valea Someşului-mare în sus, ca sĕ ajutore pe Chiş sĕ trécă cu bagagiul în Ungaria. Aceştia ajung cu óstea lor ca de vre-o 2000 de haiducĭ până la satul Căpjan, nu departe de Deşiŭ. Moise trimite în contra lor pe Stefan Redei cu 2000 de Ungurĭ şi pe Cantimir Murza cu o cétă mare de Tătarĭ. Aceştia surprind în ḑorĭ de ḑi pe haiducii, carĭ tăbărĕsc neasiguraţĭ, îi bat şi îi împrăştiă.

Intr'aceea Chiş se apropiă de Bistriţa şi află pe cale despre înfrângerea ajutorului destinat lui, precum şi că Moise stă cu

Fórte just. Aşa ar trebui sĕ fiă. Putem destăinui, spre lămurirea Germanilor, că o mare parte a poporului românesc n'a fost şi nicĭ nu e conţelésă cu politica ataşării deputaţilor noştri către Slavĭ, cărora le-au prestat ḑi şi nópte servicii aprópe incompatibile cu demnitatea unui popor consciu de puterile sale. Chiar în rêndul deputaţilor, ca atarĭ, esistă de decenii întregĭ o fracţiune, ce a combătut şi combate acéstă politică slavo-filă. Acea fracţiune din nefericire a rĕmas în minoritate.

Ḑicem anume din nefericire. Căcĭ décă acea fracţiune învingea, sórtea poporului nostru negreşit, că era alta adĭ; în tot casul însĕ ea nu putea fi mai rea decum este"...

După acéste „Patria" se întrébă, ce avantagiŭ resultă din ataşarea deputaţilor românĭ la Slavĭ şi nu găsesce nicĭ un avantagiŭ.

„Décă — ḑice — am făcut progrese când-va, le-am făcut alăturĭ cu Germanii, şi că un Hormuzachi şi un Tomasciuc, cele mai alese spirite, ce le-am avut, au profesat acea politică germano-filă, ar trebui sĕ fiă pentru noi un îndemn mai mult pentru a-o urma".

In fine întrébă, cum de Germanii bucovinenĭ luptă alăturĭ cu Slavii, pe când fraţii lor luptă în parlament contra Slavilor. Şi de ce atâta ură a lor contra Românilor? Nu cum-va sunt şcólele române rutenisate causa acestei urĭ?

„Patria" crede, că acéstă ură este artificială şi s'a infiltrat duhurilor slabe şi servile de cârmaciul nefast al Bucovinei. Nu poporul german este ostil Românilor, ci representanţii lui seduşĭ.

Discursul d-lui Eud. bar. Hormuzachi

rostit în camera imperială la 3 Martie a. c. n.

Étă discursul d-lui bar, Eudoxiu Hormuzachi în care rectifică espunerile dep. Nikolai Wassilko şi despre care discurs am făcut deja amintire:

Dep. bar. ***Hormuzachi***: D-l dep. Nicolai cav. de Wassilko a susţinut în discursul sĕu din şedinţa a 38 dela 1 Martie unele aserţiunĭ, pe carĭ absolut nu le pot trece cu vederea. D-l Wassilko între altele a ḑis: „Aceste rĕtăcirĭ sunt causa, că atuncĭ deja sĕ credea, că Bucovina este o ţéră românéscă, şi sigur că jumĕtate din'membrii acestei case cred astăḑĭ încă, că Bucovina este o ţéră românéscă, că în majoritatea ei este locuită de Românĭ şi că Românii au acolo un drept mai mare. Acésta nu este adevĕrat. Bucovina după desvoltarea sa istorică este o ţéră slavă şi Bucovina trebue sĕ rĕmână o ţéră slavă".

Faţă cu acésta rectific factic, că Bucovina din trecut deja de istoricii cei mai recunoscuţĭ a fost ţinută de o ţéră română şi că aserţiunile greşite, carĭ le susţine d-l Wassiko, sunt a se ascrie numai ignoranţei sale în istoria adevĕrată a ţĕrii. (Dep. Wassilko: De unde ai adunat d-ta cunoscinţele d-tale?) Rog a nu mĕ întrerupe. Voesc d-lor sĕ vĕ servesc numai cu o mică dovadă, anume din rapórtele lunare ale comisiunii statistice centrale din anul 1874 în care preşedintele de atuncĭ al acelei comisiunĭ, cunoscutul învĕţat Dr. Adolf Ficker, într'un tractat despre Bucovina induce şi următórele (cetesce): „Şi împĕratul Franz I a garantat la anul 1826 „organisaţiunile particulare isvorîte din constituţiunea şi praxa moldovenéscă a acestei ţĕrĭ etc." Din acésta reese clar, că acéstă ţéră, care a aparţinut înainte vreme Moldovei, a fost considerată de o ţéră românéscă şi de către guvernul austriac.

D-l dep. cav. de Wassilko afirmă mai departe „că ei" — adecă Românii — sĕ nu dee ţĕrii un caracter pe care ţéra, în urma desvoltării sale istorice şi a referinţelor actuale, nicĭ când nu-l are şi nicĭ nu-l póte avea". Rectific decĭ factic, că acésta nu este adevĕrat.

Mai departe afirmă dep. cav. de Wassilko, că membrul „clubului român", venerabilitatea sa d-l Zurkanovicz acum se numesce Ţurcan. Rectific de fact, că numele d-lui dep. Ţurcan din vechime a fost „Ţurcan" şi că şi astăḑĭ în comuna Vilaucea se află rude de ale acestui domn şi familiei sale, carĭ s'au numit şi se numesc şi de present Ţurcan.

Mai departe d-l dep. Wassilko susţine (cetesce): „Astăḑĭ avetĭ în Bucovina o poporaţiune ortodoxă de 300.000 Rutenĭ şi 200.000 Românĭ", D-lor! Acésta este lucru fórte simplu. Deóre-ce Bucovina, până nu demult a fost o ţéră preponderant românéscă, ea şi-a conservat caracterul şi cele 300.000 de Rutenĭ sunt scoşĭ dintr'o conscripţiune a poporaţiunei mie necunoscută. Eu însĕ, d-lor, vĕ mai pot servi cu o autoritate pe acest teren, cu autoritatea statisticului Czörnig, care în anul 1846 a fixat numĕrul Românilor cu 180.417, ér pe cel al Rutenilor cu 140.627 (Dep. Wassilko: Date false! Ceea-ce am spus se baseză pe recensĕmêntul oficial a poporului. Conform acestor principii sĕ fim noi guvernaţĭ în Bucovina? Acésta nu vom mai suferi-o nicĭ când. Cu ast-fel de date voiţĭ sĕ cârmuiţĭ ţéra?)

Preşedintele: Rog linişte, acum are numai d-l bar. Hormuzachi cuvêntul.

Dep. bar. ***Hormuzachi***: Mai încolo dep. Wassilko ḑice (cetesce): „La noi d-lor esistă ceva unic în felul sĕu, în camera nóstră provincială merg Rutenii, Polonii, Germanii şi Ovreii aliaţĭ; şi care este causa? Din simpla causă că..." (Dep. Wassilko: Acésta este adevĕrat!) Rog a nu mĕ întrerupe. „Din simpla causă, pentru-că duc téma de romanisarea ţĕrii şi pentru-că cu toţii au trebuit sĕ se alieze, ca sĕ împedece romanisarea". Acest fapt este adevĕrat, că în camera provincială a Bucovinei d-nii Rutenĭ, Polonĭ, Germanĭ şi Ovrei s'au aliat în contra partidului român.

Din care causă? Pentru-că la noi în ţéră agitatorii, carĭ sunt pronunţaţĭ duşmanĭ ai Românilor, sub actualul guvern fac cea mai bună carieră, pe când funcţionarii obiectivĭ avanséză fórte greu. (Dep. Wassilko: Numiţĭ vre-unul!) D-le Wassilko eu, când îţĭ urmai discursul, nu te am întrerupt, rog decĭ a nu mĕ întrerupe nicĭ pe mine. (Dep. Wassilko: Décă d-ta comunicĭ lucrurĭ neadevĕrate trebue sĕ te întrerup.) Acésta este notoric. De aceea şi acésta este un fapt incontestabil: tóte fragmentele de popóre disperse, carĭ rîvnesc la graţia guvernului, deşi au interese heterogene, se aliază cu duşmanii Românilor.

D-l Wassilko, vorbind despre societatea pentru cultura ţĕrii, mai spune (cetesce): „Ce servicii credeţĭ, că a oferit acéstă societate ţĕrii?" Eu nu sunt apĕrătorul societăţii pentru cultura ţĕrii, dér din esperienţele mele făcute de mai multĭ anĭ încoce şi pentru-că cunosc referinţele în ţéră. am convingerea, că acéstă societate şi-a împlinit datoria pe cât este posibil intr'o ţéră mică şi materialicesce decădută. Acéstă activitate a fost recunoscută de toţĭ miniştri de agricultură, carĭ cred, că începênd dela ministru Chlumecki, când era ministru de agricultură, au visitat ţéra şi s'au convins despre activitatea acestei societăţĭ.

Acéstă societate cât a putut şi-a împlinit datoria. cum va confirma şi majoritatea din ţéră. (Dep. Wassilko: Noi representăm majoritatea! pentru-că maioritatea membrilor acestei societăţĭ se compune din agricultorĭ). D-l Wassilko a ḑis, că se 'nţelege de sine, că acéstă societate nu este pentru poporaţiune. Rectific acésta, ca neadevĕrat, pentru-că acésta este o societate în care sunt representaţĭ cei mai marcanţĭ agricultorĭ din ţéră. (Dep. Wassilko: Da, vr'o câţĭ-va proprietarĭ marĭ. Nicĭ un ţĕran nu se admite, astfel este societatea). Că în societate se află proprietarĭ marĭ şi anume şi Românĭ ca membri, se înţelege de sine, că însĕ alte persóne nu ar fi fost primite, nu-mĭ este cunoscut. Relativ la adunarea generală nu pot nimic comunica, pentru-că nimic nu-mĭ este cunoscut despre acésta.

(Va urma).

Rĕsboiul din Africa sudică.

Pe terenul luptelor din Africa sudică nu s'a petrecut acum în urmă ceva mai însemnat. S'ar păré, că sgomotul armelor ar voi sĕ fiă înlocuit cu o linişte de câteva ḑile, în care timp sĕ se facă încercărĭ de pace. Étă anume, ce se vestesce din Bruxella şi din Londra:

Burii pentru pace?

Bruxella, 11 Martie. „*Petit Bleu*" publică o telegramă din Londra, care confirmă fórte hotărît scirea, că *Krüger* şi *Steyn* s'au adresat pe cale telegrafică guvernului engles şi *au oferit încheierea păcii*, însĕ *pe basa respectării independenţei celor două republice.* Acésta s'a întêmplat în nóptea de Marţĭ spre Miercurĭ. Miercurĭ diminéţa a fost espedat *rĕspunsul guvernului engles*, care e de caracter *implacabil* şi se finesce cu aceea, că singura condiţiă pe lângă care Anglia póte sĕ încheie pace este: *supunerea necondiţionată.*

Londra, 11 Martie. Foile comunică, că Marţia trecută au sosit dela presidenţii *Krüger* şi *Steyn* cincĭ telegrame *în limba olandesă*, în care întrebă pe guvernul engles, că pe lângă ce fel de condiţiunĭ s'ar puté ajunge la încetarea ostilităţilor? La acest comunicat se mai adaugă, că e basată presupunerea, că guvernul a rĕspuns la acele telegrame şi încă în înţeles, care *eschide orĭ ce indulgenţă.*

Telegramele acestea au format erĭ şi alaltăerĭ sensaţia ḑilei la Londra şi pretutindenĭ.

O nouă luptă.

O telegramă a lordului Roberts cu data de 11 Martie din *Driedfontein* spune:

Federaţii s'au opus erĭ tótă ḑiua înaintării nóstre şi ni-au pricinuit *marĭ şi multe dificultăţĭ* prin cunoscinţa lor a terenului. Cu tóte acestea, graţiă atitudinei admirabile a trupelor, am ajuns la destinaţiă. Divizia generalului *Kelly Kenny* a avut rol principal. Două batalióne au alungat pe Burĭ prin atac de baionetă. Burii au avut pierderĭ însemnate şi au lăsat pe câmpul de atac 120 morţĭ. Am făcut 20 de prisonierĭ. Numĕrul esact al pierderilor nóstre nu-l cunosc. Printre morţĭ sunt 2 căpitanĭ şi un civil, între rĕniţĭ sunt 2 colonelĭ, doi căpitanĭ şi 5 sublocotenenţĭ.

Tot din Driedfontein Roberts depeşază, că a telegrafat preşedinţilor Transvaalului şi statului Oranje, protestând din nou în contra abusului cu stégul alb. Roberts mai spune, că în lagĕrul lui Cronje a aflat multe glónţe esplosive, ceea-ce este o vătĕmare a usurilor de rĕsboiŭ şi a convenţiei dela Geneva.

Cum s'au retras Burii dela Ladysmith.

Telegramele sosite din Pretoria, cu privire la retragerea Burilor dela Ladysmith, ḑic:

„Retragerea a fost fórte rea din causa erorii unui comandant şi din causa relelor scirĭ, ce ne soseau dela Modderriver. Pe când se mişcau două mii de care cu provisiunĭ, s'a deslănţuit o teribilă furtună, care a prefăcut drumurile în adevĕrate torente. Cu mare greutate puturăm sĕ demontăm „Long-Tom" (colosalul tun). Intr'o plóiă de granate am respins două asalturĭ ale Englesilor. O divisiă de cavaleria englesă a fost distrusă. Sosind la calea ferată. am espediat rĕniţii, dér tunurile şi carĕle au fost transportate pe jos. Un tren al nostru a asvîrlit în aer tóte podurile dintre Ladismith şi Glencoe. Am incendiat minele de cărbunĭ dela Elandslaagte şi ajutaţĭ de lumina colosală produsă de incendiu, am putut face retragerea".

SCIRILE ḐILEI.

— 29 Februarie v.

Representaţiune de artiştĭ românĭ. Aflăm, că D-na Fanny Ionescu, soţia cunoscutului artist I. D. Ionescu, cu o trupă asociată de artiştĭ românĭ va da Vinerĭ séra în Braşov o representaţiă de cantonete, duete, terţete şi dansurĭ naţionale. Atragem atenţiunea publicului român din Braşov asupra acestei representaţiunĭ, care promite o séră plăcută de distracţiă. Precum audim se va da numai acésta una şi singură representaţiă.

Despre peregrinii „gr. cat. maghiarĭ" li-se vestesce foilor unguresci, că au fost primiţĭ Vinerĭ în audenţă de Papa. Că ocasia acésta episcopul rutén *Valyi* din Eperjes a predat memoriul în cestiunea limbei liturgice maghiare. Pe episcopul *Valyi* şi pe membrul casei magnaţilor *Szabo* Jenö, conducĕtorii deputaţiunei, Papa i-a reţinut pentru audienţă separată. Renegaţii se nutresc cu speranţa, că Roma le va împlini cererile. Atât ar mai trebui!

Piesele de 5 coróne. Fóia oficială unguréscă publică ordinaţiunea ministrului de finanţe despre punerea în circulaţiă a pieselor de 5 coróne.

Un premiu care nu află concurenţĭ. Episcopul unitar din Cluşiŭ Moise Berde a lăsat la mórtea sa o fundaţiune, din care sĕ se împartă în fiă-care an câte un premiu de 1000 coróne aceluia dintre profesorii dela gimnasiul unitar din Cluşiŭ, care în decursul anului scolar nu va negligia nicĭ o oră nicĭ un minut de a se presenta la prelegere. Până acum însĕ astfel de profesor la gimnasiul amintit nu s'a găsit, aşa că comitetul administrativ al fondului în două rêndurĭ a trebuit sĕ reţină stipendiul, căcĭ altfel ar fi vătĕmat intenţiunile testatorului. Acum comitetul se ocupă cu ideia, ca sĕ schimbe disposiţiunea testamentară în punctul acesta şi sĕ dea stipendiul séu celui mai bĕtrân profesor, séu aceluia, care relativ negligéză mai puţin órele.

Esposiţiune de ţesĕturĭ. Esposiţiunea de ţesĕturĭ, brodării şi cusăturĭ naţionale din palatul ministeriului domeniilor din Bucurescĭ organisată de către d-na Theodora Pavelescu din Câmpulung, presintă un deosebit interes şi merită ca sĕ fiă visitată, avênd o mulţime de lucrărĭ de o frumseţe rară, carĭ lucrărĭ, ḑice „Apĕr. Naţ." vor face multă onóre României la Esposiţiunea universală din Paris. Mare este meritul d-nei Theodora Pavelescu, care este artistă în felul sĕu, conducênd pe tinerile ţĕrance române ca sĕ producă atâtea lucrurĭ variate şi ca desemn şi ca colóre. In partea dréptă casă de ţĕran modest complectată cu tot ce obicĭnuesce a-şĭ împodobi ţĕranul harnic casa sa. In stânga casă de ţĕran mai bogat, împodobită asemenea cu diferite lucrurĭ mai luxóse. De remarcat sunt mai multe stofe cu colorĭ variate comandate de M. S. Regele României, de-asemenea mai sunt espuse diferite draperii, scórţe, marame, costume separate pentru fiă-care judeţ. vestminte preoţescĭ şi alte micĭ lucrărĭ brodate cât se póte de artistic.

Taxa telegramelor espres. Ministrul unguresc de comerciŭ Hegedüs a dispus că dela 1 Martie începênd taxa pentru in-

---

grosul oştilor sale la Deşiŭ. Decĭ el decise a continua calea spre nord şi a trece munţii în Marmaţia.

Moise orientat despre mişcările lui Chiş, temêndu-se ca nu cum-va acesta sĕ se reîntórcă acasă, séu sĕ trécă în Marmaţia şi astfel sĕ scape preţiósa pradă, trimite pe un Gheorghie Mako cu o miie de Ungurĭ şi pe Murza şi Ak cu 2000 de Tătarĭ în marşurĭ forţate în contra lui. Mako îşĭ face încă pe cale planul sĕ surprindă pe Chiş, precum o făcuse Redei cu haiducii lui Basta la Căpjan, dér fiind-că Chiş era un om isteţ şi precaut, Mako nu putù duce în deplinire acest plan. Chiş ajunse la satul Dumitrea, când află de apropierea duşmanilor. Aci el ocupă o posiţiă tare dela natură, pe care o mai şi fortifică cu şanţurĭ şi astfel, pregătit a vinde scump prada duşmanului, aşteptà atacul. Mako sosesce şi atacă cu Ungurii şi Tătarii cu vehemenţă posiţia lui Chiş, rĕmniud la prada grósă ce-i aştepta, dér Chiş se apĕrà vitejesce şi prin stratagema, că dete foc unei părţĭ a satului, constrînse pe duşmanĭ a-se retrage şi numai după-ce trecù focul fură scoşĭ Românii din posiţia lor şi bătuţĭ de majoritatea covîrşitóre. Farcaş Chiş, împreună cu mai multĭ ostaşĭ, căḑură prinşĭ în mâna Tătarilor, cine putù scăpà cu fuga, ér cele 700 de carĕ tóte căḑură pradă învingĕtorilor.

Deja dela începutul întreprinderei sale Moise purta o frică continuă de Şerban, Domnul Munteniei, din care causă se înduplecà sĕ rĕscumpere pe Chiş din robia Tătarilor cu 200 de galbinĭ şi sĕ-l priméscă în soldul sĕu ca general.

In aceleaşĭ ḑile fù bătută şi împrăştiată şi acea cétă de 200 de ostaşĭ, pe care o trimise Chiş spre Cluşiŭ.

In prevederea luptei inevitabile cu Şerban, Moise nu lăsà nimic neîncercat, ce putea sĕ-i fiă spre avantagiŭ. Astfel înţelegênd, că acea parte a Sĕcuilor, carĭ locuesc în Treiscaune (Sĕcuime) ar fi pe partea lui Şerban, trimise pe noul sĕu general Chiş şi pe un Albert Nagy sĕ rĕscóle pe Sĕcuii din celelalte districte şi sĕ prădeze Treiscaunele. — Acéstă întreprindere succede şi Chiş cu Nagy prădéză acel ţinut.

(Va urma.)

timarea telegramelor espres în locurĭ, unde nu este staţiune telegrafică orĭ telefonică, are sĕ fiă computată în 1 corónă, fără privire la distanţa dintre locul distinaţiunei şi ultima staţiune telegrafică, orĭ telefonică, Suma de 1 corónă are s'o plătéscă înainte trimiţĕtorul telegramei. Ulterior nu i-se mai cere nimic.

Espulsărĭ. Erĭ diminéţă a fost espulsat din România lucrătorul bulgar Mihail *Bacivarov.* Aḑĭ vor fi espulsaţĭ, prin Giurgiu, studenţii mediciniştĭ bulgarĭ *Gabrovski* şi *Colaro.*

Complotur monarchiste. Guvernul din Rio de Janeiro scia încă de o lună, că câţĭ-va nemulţumiţĭ complotéză în contra Republicei. Când a aflat, că banii, carĭ veneau dela monarchiştĭ, erau distribuiţĭ de câţĭ-va agenţĭ ai poliţiei şi de câţĭ va indivizĭ Guvernul a luat o hotărîre.—Unul din conjuraţĭ trebuia sĕ aresteze pe preşedintele de Campos-Salles la Petropolis. In cas de succes, un guvern provisoriu de şése membri ar fi luat puterea.

Foc într'o mănăstire din Roma. In nóptea de 7 Martie un guardian din piaţa Sânta Marta de lângă Vatican vĕḑù eşind un nor gros de fum din mănăstirea fraţilor din Santo Stefano dei Mori. Indată guardul bătù la pórta mănăstirei şi chemà pe păzitor. In mănăstire se produse o panică indescriptibilă mai cu sémă printre tinerii călugărĭ, carĭ dormeau într'o cameră alăturată de locul unde isbucnise focul. Incendiul luà proporţiunĭ fórte marĭ şi ameninţă întregul edificiu. Guardianii şi fraţii putură cu mare greutate stinge focul, care arse cu tóte acestea o mulţime de lucrurĭ sfinte.

Capelă „bură“ în Bucurescĭ. Am făcut cunoscut, scrie „Apĕrarea Naţională“, venirea în Capitală a unei capele musicale compusă din Burĭ. Ni-am esprimat mai alaltăerĭ mirarea cum aceştĭ Burĭ au putut trece în timp de 5 sĕptĕmânĭ dela Olanda până în Bucurescĭ atâtea oraşe însemnate în carĭ conform programei anunţate în Olanda, trebuiau sĕ debuteze. Am arătat tot-odată opinia unui ḑiar din Viena despre acea capelă—şi în urma cercetărilor făcute de noi suntem în stare sĕ aducem cetitorilor noştri următórele scirĭ despre acéstă capelă compusă din nisce şarlatanĭ, carĭ nicĭ n'au vĕḑut póte pe un bur. Decă le dăm epitetul acesta, avem două motive: Primul motiv este esploatarea valorosului nume de „Bur“, care se bucură astăḑĭ de stima Europei întregĭ şi al doilea, curajul cu care nisce derbedei, avênd în frunte un Evreu speculant, au îndrăsnéla de a-şĭ bate joc de buna credinţă a poporului din Europa centrală. Étă amĕnuntele informaţiunilor pe carĭ le primim. O capelă compusă din Burĭ imitatorĭ face un turneu de concerte în Europa centrală. Conducĕtorul acestei capele este un óre-care Wolf. Acest Wolf şi-a asimilat numele de Vollenhofen, un nume patrician şi bine cunoscut în Olanda şi în Transvaal şi are îndrăsnéla se rĕspândéscă falşa versiune, că el a venit în Geneva împreună cu trupa sa înainte de isbucnirea rĕsboiului şi nu póte sĕ se mai întórcă în patria sa — şi câte mai multe. Acest Wolf şi musicanţii lui *n'au călcat nicĭ-odată în Transvaal.* Wolf a compus capela sa în Amsterdam în anul 1895 pe timpul Esposiţiei şi a dat concerte pe piaţa „Marlt“ în Olanda-veche. Numerile principale din acele concerte erau composiţiile maestrilor olandesĭ vechĭ. Pe urmă capela acésta a plecat la Cadix. Astăḑĭ acest Wolf de Volenhofen speculéză simpatiile europei centrale pentru burĭ. Acest fapt necalificabil şi înjositor a stârnit peste tot locul, unde Wolf s'a arătat cu compania lui de şarlatanĭ, o mare indignare.

Fómetea în India britanică. Consulatul austro-ungar din *Bombay* raportéză următórele: Despre fómetea din *India britanică* pricinuită de raporturile nefavorabile ale recoltei, numai acum după încheierea anului 1899, ne putem face o ideiă generală. In luna Octomvre a anului trecut după calculul guvernului, recolta a fost fórte rea pe un teritoriu engles de 100,000 kilometri pătraţĭ şi pe alt teritoriu, de sub diferiţii principĭ indignnĭ, de 250,000 kilometrii pătraţĭ (15 milióne locuitorĭ). După calculele mai nouĕ teritoriile carĭ n'au produs aprópe nimic au o estensiune de 300.000 kilometri pătraţĭ cu 40 milióne locuitorĭ. Din acestea, 140.000 kilometri pătraţĭ sunt englese.

Concert Raoul Koczalski. Aḑĭ şi mâne, în 13 şi 14 Martie, va da celebrul pianist tînĕrul Raoul Koczalski, precum am anunţat deja, în sala redutei concerte cu programe fórte alese compuse din composiţii de Beethoven, Chopin, Rubinstein, Liszt, Gluck. St. Saens, Wagner şi din propriile composiţii ale d-lui Koczalski. La Ateneu în Bucurescĭ d-l Koczalcki, care se bucură deja de un renume europén, a dat mai multe concerte c'un splendid succes. Diarele bucurescene laudă mult talentul şi arta briliantă a artistului, care a fost admirat mai ales în interpretarea composiţiilor lui Chopin. Bilete se capĕtă la librăria Hiemesch şi séra la cassă.

Otravă în loc de rachiu. La tribunalul din Budapesta s'a pertractat ḑilele acestea un cas fórte tragic. Pe banca acusaţilor se afla o dómnă, soţia funcţionarului Al. Hautzinginer, acusată pentru omor. O simplă întêmplare a adus pe nenorocita în acéstă situaţiune fatală. In 16 Iulie anul trecut ea a însărcinat pe portierul dela casa, în care locuia, sĕ-i cureţe clanţele dela uşĭ. Portierul i-a împlinit cu plăcere dorinţa şi, după-ce a isprăvit lucrul, a fost invitat de stăpâna casei sĕ ia un pahar de rachiu. Ea îl duse în bucătăriă, luà o sticlă de-o jumĕtate de litru şi-i turnà în pahar. Fluiditatea alunecă repede pe gâtul portierului, dér în momentul următor i se făcù grozav de rĕu. Fluiditatea ca şi un foc îi arse gâtul şi stomacul. Stăpâna numai decât cercetă cuprinsul sticlei şi spre mai marea ei spaimă constată, că în sticlă n'a fost rachiu de prune, cum creḑuse ea, ci un fel de accid, ce se întrebuinţéză la bateriile sonetăriilor electrice pentru producerea curentului de lipsă. Stăpâna numai decât luà mĕsurĭ pentru a scăpa viaţa nenorocitului portier, a trimis după medic, medicină etc., dér după 6 ḑile de suferinţe nenorocitul portier îşĭ dete sufletul. Inmormêntarea i-o făcù nobila femeiă pe cheltuéla sa. In causa acésta s'a ţinut pertractarea alaltăerĭ, la care acusata a declarat simplaminte, că ea n'a sciut ce este în sticlă, că nu ea a pus sticla în acel loc, ci nisce fiiĭ ai sĕi etc. După-ce vĕduva rĕposatului n'a pretins nicĭ o despăgubire şi n'a cerut nicĭ pedepsirea acusatei, acésta a fost achitată şi procurorul n'a recurat. Bărbatul acusatei, care se afla afară, aflând de achitatea soţiei sale, o îmbrăţişà la întêlnire şi plânseră cu sgomot amêndoi de bucuriă, neputêndu-se reculege timp de mai multe minute.

Intinderea ciumei în India. In *Calcuta* ciuma a luat o întindere teribilă. Sĕptĕmâna trecută au fost *411 casurĭ de mórte.* Locuitorii părăsesc oraşul. Guvernatorul visitéză cu doctorĭ mahalalele cele mai sĕrace carĭ inoculéză pe bolnavĭ cu serum. Pentru Marsilia s'a decretat carantina pentru provincia. — Se telegraféză de asemenea din *Buenos-Ayres* Agenţiei „Reuter“ că acolo sunt fórte mulţĭ bolnavĭ de pesta-bubonică. S'au luat cele mai severe mĕsurĭ pentru localisarea flagelului.

Rectificare. In primul articol din numĕrul trecut, colóna ântâiŭ, rêndul 8 de jos în sus, este a-se ceti: „a luat cuvêntul Ludovic *Mocsary*“ în loc de „Ludovic Mocsony“.

Parochiă română gr. or. in Budapesta. Foile budapestane aduc scirea, că Dumineca trecută s'a ţinut în Budapesta adunarea pentru constituirea unei parochii române gr. or. în Budapesta. Adunarea s'a ţinut în sala dela restaurantul „Regina Angliei“. Au luat parte vre-o 200 de Românĭ din Budapesta.

Adunarea a fost presidată de d-l Iosif Gal, membru al camerei magnaţilor, care desfăşură istoria cestiunei bisericei Românilor din Budapesta, care acum se ţine de diecesa Aradului şi care se află în posiţiă, de a se putè constitui în parochiă. Adunarea cu unanimitate s'a pronunţat pentru constituirea parochiei şi tot cu unanimitate e ales de preot pe George *Bogoevicĭ*, catechetul român de până acum.

Membri ai comitetului parochial au fost aleşĭ d-nii: Dr. Iosif Gal membru al camerei magnaţilor, George Serb deputat dietal, G. Raţ consilier ministerial, Ioan Kandesky mare comerciant, Dr. Iuliu Puşcariu jude de tribunal, Dr. Augustin Dumitreanu medic de justiţiă, Silviu Suciu translator ministerial, Dr. Emil Babeş advocat, Dr. Victor Cupşa concepist ministerial şi Paul Todorescu, mare proprietar. S'a ales apoi o comisiune, care sĕ facă pregătirĭ pentru clădirea unei capele şi celelalte lucrurĭ de lipsă. Li-s'au trimis, în fine, archiereilor românĭ gr. or. din patriă telegrame de salutare.

Pĕcatele lui John Bull.

Scim, că deja dela începutul rĕsboiului pressa francesă şi-a aflat o deosebită predilecţiă în aşĭ bate joc de Englesĭ şi a-i persifla în tot chipul. Chiar erĭ am arătat cum unul din ḑiarele umoristice francese scie sĕ ironiseze îngâmfarea englesă.

De curênd a apărut în Paris o broşură întitulată „*Pĕcatele lui John Bull*“, al cărei autor se ascunde sub pseudonimul *Aristide* şi în care se pune la primul loc întrebarea: In ce este Anglia mare? Rĕspunsul îl dă imediat: în ipocrisiă, trufiă, în cele mai urîte pĕcate, în jăfuire şi într'o josnică perfidiă faţă cu naţiunile stĕine!

In faţa acestei „măreţii“ a trufaşului popor insular, *Aristide* pune *micimea* lui şi arată cât este de mic şi neînsemnat John Bull în adevĕrata civilisaţiă, în educaţiă, artă şi în virtuţile umane. Egoismul Englesilor, ḑice autorul broşurei, e atât de mare, încât ei îl consideră de o virtute şi se laudă cu el într'un mod neobicĭnuit. Englesii au sciut sĕ facă a-se crede despre ei, că sunt estrordinar de religioşĭ, pe când de fapt sunt nisce farisei şi Tartuffi cu suflet corupt. Prin trei secolĭ de-arêndul diplomaţia englesă n'a făcut altceva decât se învrăjbéscă naţiunile strĕine, împintenându-le la rĕsbóie sângeróse şi fără folos. Poporul mărginit al Angliei crede apoi, că soldatul engles e cel mai bun şi mai vitéz din lume, deşi la acésta credinţă nebasată n'a dat ansă, decât că Englesii cu armele lor ucidĕtóre au pustiit şi nimicit cu sutele popóre neapĕrate.

Englesul, continuă *Aristide*, este naţiunea cea mai fudulă din lume. Fiind-că un timp óre-care a mers în fruntea naţiunilor pe teren comercial şi industrial şi în urma acésta a câştigat averĭ imense, s'a încreḑut într'atâta, încât ar disputa celorlalte naţiunĭ chiar şi dreptul de a trăi. Fudulia acésta i-a născut'o obscurantismul, care domnesce în clasa mijlociă englesă. Englesul nu e setos după sciinţă, se trage dela învĕţătură şi nu iubesce decât jocul şi sportul. De ocupaţiunea spirituală se înstreinéză aşa de mult, încât décă póte sĕ câştige banĭ şi fără cunoscinţa de carte, în viaţa lui nu ia în mână condeiŭ şi hârtiă. Folositóre pentru el este numai sciinţa prin care póte sĕ câştige banĭ. Inaintea lui tóte sunt un geşeft: religiă, joc, cultivarea artei şi mai ales literatura.

Englesul se fălesce bucuros cu bogăţia lui. In timp de trei vécurĭ el a stors şi despoiat o bună parte a continentelor şi étă că pofta lui detestabilă nu s'a potolit încă. Dintre poeţii şi scriitorii englesĭ numai aceia pot fi popularĭ, carĭ linguşesc vanitatea naţională şi carĭ propovĕduesc superioritatea spirituală englesă peste celelalte naţiunĭ. Englesii nu pot pricepe de ce nu sunt iubiţĭ de popórele streine. Dér nu-i pot iubi şi stima, fiind-că sunt făţarnicĭ, aroganţĭ, brutalĭ, ipocriţĭ, egoiştĭ şi perfiḑĭ, — încheiă autorul broşurei, care este dedicată Burilor şi venitul din vênḑare e destinat pentru sprigınerea causei lor.

Literatură.

In tipografia Gutenberg Joseph Göbl din Bucurescĭ (Strada Dómnei 20) a apărut: „***Predice ocasionale şi funebrale*** de Dr. *Em. Elefterescu*, membru al Asociaţiunei, membru fundator al societăţii de lectură „Inocenţiu M. Clain“ din Blaşiu şi alte societăţĭ culturale.“ Tom. II. Preţul 4 lei, pentru Austro-Ungaria 3 cor. 50 banĭ.

ULTIME SCIRI.

Londra, 12 Martie. Lui „Daily Mail“ i-se vestesce din Pretoria, că *consulii puterilor strĕine* au fost convocaţĭ la o conferenţă şi au fost rugaţĭ, sĕ céră *intervenţia* statelor representate, ca sĕ se facă sfîrşit vĕrsărilor de sânge.

Londra, 12 Martie. In lupta de erĭ, care a fost estraordinar de esacerbată, au participat multe trupe australiene. — Din *Pretoria* se anunţă, că Mafeking se află neîntrerupt sub bătaia tunurilor.

Londra, 12 Martie. Consiliul de miniştri engles a declarat, că pretinde dela Burĭ supunere necondiţionată. Guvernul mai cere, ca cei doi presidenţĭ şi partidele lor sĕ fiă depărtaţĭ, corpurile legiuitóre actuale sĕ fiă disolvate şi toţĭ Burii desarmaţĭ.

Lourenzo Marqueze, 12 Martie. Aicĭ sosesc în massă strĕinĭ din Transvaal, căcĭ acolo nu mai sunt sigurĭ. Muncitorii de mine asigură, că funcţionarii dela guvern şi alte persóne spun pe faţă, că minele mai principale şi oraşul *Johannesburg* va fi pustiit.

Bruxella, 13 Martie. In cercurile apropiate de agentul transvaalian se négă, că *Krüger* şi *Steyn* s'ar fi rugat de pace *la Londra.*

Bruxella, 12 Martie. Preşedintele republicei Transvaal Krüger a conferit cu consulii puterilor din Pretoria şi prin mijlocirea lor s'a adresat către marile puterĭ cu rugarea sĕ intervină în favórea unei păcĭ echitabile.

DIVERSE.

Bloemfontein. Inainte de asta despre capitala nicĭ unui stat nu se vorbea aşa de puţin ca despre capitala statului liber Oranje. Acum tóte privirile sunt îndreptate asupra acestui oraş, aşteptând sĕ vadă, când va succede generalissimului engles a întra victorios în Bloemfontein. — *Bloemfontein* este oraş mai tînĕr. Originea lui o găsim în anul 1846, când Anglia începù sĕ anecteze statul bur Oranje, care o supĕra. Atuncĭ avea lipsă de o residenţă pentru locţiitorul sĕu, unde sĕ pótă fi pus la adăpost el şi trupele sale. A ocupat aşadér prin Kok Adam teritoriul dintre rîurile Kaal, Spruiit şi Modder, adecă locul pe care e situat aḑĭ Bloemfontein. Pentru prima-óră s'a fost aşeḑat aicĭ un Bur cu numele *Bloem* şi astfel s'a făcut prima colonisare, ér oraşul şi-a luat numele dela Bloem şi dela isvorul (*fontein*) de alăturĭ numindu-se oraşul *Bloemfontein.* Capitala statului Oranje e fórte isolată. In jurul ei nu sunt oraşe, decât Kimberley la depărtare de 100 milurĭ englese. Până la Pretoria trebue sĕ facă o cale de 300 milurĭ. Este un platou uriaş, acoperit cu iérbă şi fórte potrivit pentru cultura vitelor, Interesant e, că iérba platoului e de colóre brună. Cătunele sunt încunjurate cu arborĭ acatia şi gummi, ceea-ce le dă aspect fermecător. Privirea omului rĕmâne însĕ fórte satisfăcută, când de-odată i-se arată în valea verde un şir întreg de case pretinóse, marea mulţime de omenĭ şi opera civilisaţiei. Pe ambe părţile se ridică un şir de coline, ér la vest un lanţ de munţĭ înalţĭ şi sterpĭ. Bloemfontein face o impresiă fórte plăcută. Casele sunt edificate frumos, prevalând colorile roşu şi alb olandese. In centrul oraşului se află o piaţă pătrată. Casele sunt aprópe tóte partere. De-alungul oraşului curge o vălcea. In oraş domnesce liniştea, pacea şi bunăstarea. Acolo nu esistă proletoriat, dér nicĭ milionarĭ nu prea sunt, esistenţa tuturor însĕ este asigurată. Industria lipsesce cu totul şi armonia caselor n'o conturbă de loc urlóie înalte de fabricĭ, nicĭ aerul curat şi sănĕtos nu e stricat de fumul năduşitor.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Cursul la bursa din Viena.

Din 10 Martie 1900.

Renta ung. de aur 4%	97.70
Renta de corône ung. 4%	93.10
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	100.60
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	100.—
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	99.40
Bonurĭ rurale ungare 4%	92.25
Bonurĭ rurale croate-slavone	93.65
Impr. ung. cu premii	164.—
Losurĭ pentru reg. Tisei și Seghedin	141.75
Renta de argint austr.	99.35
Renta de hârtie austr.	99.20
Renta de aur austr.	98.30
Losurĭ din 1860.	136.25
Acții de-ale Băncei austro-ungară	128.80
Acții de-ale Băncei ung. de credit	187.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit	235.85
Napoleondorĭ	19.27
Mărcĭ imperiale germane	118.50
London vista	242.75
Paris vista	96.30
Rente de corône austr. 4%	99.45
Note italiene	90.15

Cursul pieței Brașov.

Din 12 Martie 1900.

Bancnota rom.	Cump.	18.90	Vênd.	19.—
Argint român.	Cump.	18.40	Vênd.	18.50
Napoleond'orĭ.	Cump.	19.20	Vênd.	19.30
Galbenĭ	Cump.	11.30	Vênd.	11.40
Ruble Rusescĭ	Cump.	127.—	Vênd.	128.—
Mărcĭ germane	Cump.	58.50	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	10.75	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.—	Vênd.	101.—

„HAȚIEGANA",

asociațiune de anticipațiunĭ și credit în HAȚEG.

Contul Bilanțului pro 1899. — Mérleg számla 1899 évre.

		Active—Vagyon.	corône	fil.
1	6	Cassa în numĕrar, — Pénztári készlet	6987	66
2	96	Credite cambiale, — Válto kölcsön . 204.718 cor.		
		Credite cambiale cu acop. hip., — Válto kölcsön jelzálog biztositva . 242.489 cor.	447207	—
3	47	Mobiliar după amortisare de 10%, — Butorzat 10% törlesztés után	279	—
4	10	Spese procesuale restante, — Hátralékos perköltség	1405	44
5	98	Proteste. — Ovások	138	82
6	2	Bon Giro-Conto, — Giro-Contó	2215	38
7	11	Anticipație de salar compt., — Előlegezett fizetés a könyvezetőnek	133	02
8	5	Realitățĭ, — Fekvőségek	1031	12
9	16	Efecte, — Értékpapir	585	—
10	49	Chiria casei ant., — Előlegezet házbér	240	—
			460222	44

		Pasive—Teher.	corône	fil.
1	72	Părțĭ fundamentale 463, — Törzsbetétek	46300	—
2	8	Depunerĭ și interese capitalisate, — Betétek és tőkesitett kamat	266393	83
3	80	Fondul de reservă, — Tartalék alap	46300	—
4	93	Fondul special de reservă, — Külön tartalék alap	1974	21
5	94	Fondul de pensiune, — Nyugdj alap	1659	77
6	1	Reescompt, — Viszleszámitalás	15838	—
7	12	Interese de acțiunĭ neridicate, — Törzsbetét után fel nem vett kamat	309	62
8	95	Dividende neridicate. — Fel nem vett osztalék	108	—
9	89	Contribuție după interese cap. II semestru 1899, — Betét kamat után adó 1899 II félévre	1032	75
10	48	Interese transitóre anticipate, — Előlegezett átmeneti kamat	4928	44
11	56	Marce de presență, — Jelenti jegy	1086	—
12	57	Binefacerĭ neridicate. — Fel nem vett adakozások	1000	—
13	15	Depositul „Hațiegana", societate pe acții, — „Hațiegana", reszvénytársaság letét	56041	20
14	81	Profit curat, — Tiszta nyereség	17250	62
			460222	44

Hațeg, în 31 Decemvre 1899.

Bontescu Mihály m. p., director-esecutiv. **Ioane Baciu** m. p., cassar. **Ioan Muntean** m. p., comptabil.

Membrii din Direcțiune:

Iulius Popovits m. p., Stefan Șielariu m. p., B. Popovits m. p., Avram Celegredean m. p., Doboi Todor m. p., Sarafin Nicolae m. p., George Costa m. p., Todor Făgăraș m. p.

Subscrisa comisiune de supraveghiere a esaminat contul bilanțului și, confrontându-l cu registrele principale și ausiliare purtate în regulă, l'a găsit în consonanță cu acelea și esact.

Hațeg, în 10 Martie 1900.

Ioan Cornea m. p. George Balcas m. p. Paul Oltean m. p.

Contul Profit și Perderĭ. — Nyereség és veszteség számla.

		Eșite—Kiadás.	corône	fil.
1	89	Contribuție de stat, comitat și comunală, — Állami, megyei és községi adó . . . . 3177.32 cor.	—	—
		Contribuție 10% după int. capit. pe II sem. 1899, — II félévre tökkamat adó . . . 1032 75 cor.	4210	07
2	85	Timbre, — Bélyeg	145	54
3	99	Porto, — Postabér	52	27
4	56	Marce de presență, — Jelenti jegy	1086	—
5	3	Interese de Reescompt, — Viszleszámitolási kamat	23 7	90
6	14	Interese la Depunerĭ, — Betétek kamat	16385	37
7	13	Spese administrative, — Kerelési költség	1033	80
8	47	Amortisare din mobiliar, — Butorzati törlesztés	31	—
9	49	Chiria de casă, — Házbér	640	—
10	11	Salare, — Fizetések	7000	—
11	81	Profit curat, — Tiszta nyereség	17250	62
			50232	57

		Venite—Bevétel.	corône	fil.
1	97	Interese de escompt, — Leszámitolási kamat	41965	71
2	7	Competință de scris, — Irásdij	7536	92
3	88	Accesoriĭ, — Mellékjövedelm	658	90
		Profit de curs, — Árfolyam nyereség	71	04
			50232	57

Hațeg, în 31 Decembre 1899.

Bontescu Mihály m. p., director esecutiv. **Ioane Baciu** m. p., cassar. **Ioan Muntean** m. p., comptabil.

Membrii din Direcțiune:

Iulius Popovits m. p., Stefan Șielariu m. p., B. Popovits m. p., Avram Celegredean m. p., Doboi Todor m. p., Sarafin Nicolae m. p., George Costa m. p., Todor Făgăraș m. p.

Subscrisa comisiune de supraveghiere a esaminat contul Profit și Perderĭ și, confrontându-l cu registrele principale și ausiliare purtate în regulă, l'a găsit în consonanță cu acelea și esact.

Hațeg, în 10 Martie 1900.

Ioan Cornea m. p. George Balas m. p. Paul Oltean m. p.

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.